

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/76/2018
Identifikačné číslo spisu:	7113213724
Dátum vydania rozhodnutia:	13.08.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7113213724.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne P. L., trvalým pobytom v F., zastúpenej JUDr. Martinom Fabiánom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, proti žalovanému H. R., trvalým pobytom v F., zastúpenému spoločnosťou Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s.r.o., so sídlom v Košiciach, Bočná 10, IČO: 36 863 017, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 37C/172/2013, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 15. júna 2016 sp. zn. 9Co/4/2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach 15. júna 2016 sp. zn. 9Co/4/2016 z r u š u j e a vec tomuto súdu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 5. novembra 2015 č.k. 37C/172/2013-119 rozhodol, že z vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“) strán sporu prikazuje do výlučného vlastníctva žalobkyne (vo výroku presne špecifikované) hnutelné veci v celkovej zostatkovej hodnote 2.510 Eur a pohľadávku voči matke žalobkyne V., vo výške 5.013 Eur vzniknutú z titulu bezdôvodného obohatenia spočívajúceho vo vynaložení investícií do bytu číslo X na X. poschodí vo vchode číslo XX na ulici G. (prvý výrok), a do výlučného vlastníctva žalovaného (vo výroku presne špecifikované) osobné motorové vozidlo v zostatkovej hodnote 866 Eur a pohľadávku voči matke žalobkyne V., vo výške 5.013 Eur vzniknutú z titulu bezdôvodného obohatenia spočívajúceho vo vynaložení investícií do bytu číslo X na X. poschodí vo vchode číslo XX na ulici G. (druhý výrok). Zároveň rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni na vyrovnanie podielov sumu 3.678 Eur, do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (tretí výrok) a konštatoval, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením (štvrtý výrok).

2. 1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 15. júna 2016 sp. zn. 9Co/4/2016 na základe odvolania žalovaného rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a rozhodol, že stranám sporu (pôvodne - účastníkom konania) náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva (druhý

výrok).

2. 2. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že žalovaný v odvolaní namietal nesprávny spôsob vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov zo strany súdu prvej inštancie a žiadal, aby odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že do výlučného vlastníctva žalobkyne prikáže okrem hnuiteľných vecí uvedených v prvom výroku rozsudku súdu prvej inštancie v celkovej zostatkovej hodnote 2.510 Eur i kuchynskú linku a vstavané chodbové skrine v celkovej zostatkovej hodnote 1.250 Eur a rovnako jej prikáže (celú) pohľadávku voči jej matke V. vo výške 10.026 Eur vzniknutú z titulu bezdôvodného obohatenia spočívajúceho vo vynaložení investícií (z prostriedkov patriacich do BSM) G. poschodí vo vchode číslo XX na ulici G.h, a zároveň žalobkyňu zaviazze zaplatiť mu z titulu vyrovnania podielov sumu 6.450 Eur (1.880 Eur z titulu vyrovnania podielu za hnuiteľné veci, 5.013 Eur z titulu vyrovnania pohľadávky a 433 Eur z titulu vyrovnania podielu týkajúceho sa osobného motorového vozidla), a do jeho výlučného vlastníctva prikáže (presne špecifikované) osobné motorové J. v zostatkovej hodnote 866 Eur. Odvolací súd ďalej v odôvodnení odvolania poukázal na to, žalovaný namietal najmä to, že prvoinštančný súd sa náležite nevysporiadal s jeho návrhom, aby predmetná pohľadávka voči matke žalobkyne vo výške 10.026 Eur vzniknutá z titulu bezdôvodného obohatenia spočívajúceho vo vynaložení investícií (z prostriedkov patriacich do BSM) do bytu číslo X na X. poschodí vo vchode číslo XX X... (ďalej aj „pohľadávka“) bola v celosti prikázaná žalobkyňi, hoci poukázal na to, že predmetný byt do ktorého bola investícia z prostriedkov patriacich do BSM vložená užíva výlučne žalobkyňa, ktorá bude mať z neho prospech aj v budúcnosti, nakoľko ho nadobudne do vlastníctva závetným dedením po matke. Okrem toho namietal i to, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil vstavané skrine a kuchynskú linku ako súčasť bytu (hlavnej veci), pričom podľa jeho názoru ide o sektorový nábytok, ktorý sa nelíši od iného nábytku v byte.

2. 3. V ďalšej časti odôvodnenia rozhodnutia odvolací súd konštatoval správnosť odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a nedôvodnosť odvolania žalovaného a preto rozsudok súdu prvej inštancie podľa v tej dobe platného a účinného ustanovenia § 219 ods. 1 zák. č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil. S poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. zároveň konštatoval, že sa stotožňuje i s odôvodnením jeho rozhodnutia, pričom v reakcii na odvolacie námietky žalovaného uviedol iba všeobecné konštatovanie, že súd prvej inštancie rozhodol správne, keď „pohľadávku priznal obom účastníkom a to aj so zreteľom na úvahu o jej možnom premlčení, keď pokladal za spravodlivé priznanie premlčanej pohľadávky každému z účastníkov (nielen žalobkyňi lebo ide o jej matku), čím sa vylúči prípadné znevýhodnenie jedného z manželov pri celkovom vyporiadaní.“

3. 1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie

3. 2. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)

3. 3. V odôvodnení dovolania, ktorého prípustnosť vyvodil z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP uviedol, že dovolaním napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ale i rozhodnutiu súdu prvej inštancie vytyka nepreskúmateľnosť a absenciu riadneho odôvodnenia, pretože sa relevantným spôsobom nevysporiadali z jeho zásadnými argumentmi. Rozhodnutie odvolacieho súdu navyše trpí aj výraznou arbitrárnosťou, pretože odvolací súd úplne odignoroval jeho odvolacie dôvody. V tejto súvislosti priamo vo vzťahu k prejednávanému sporu a konkrétne k otázke vyporiadania predmetnej pohľadávky uviedol, že súd prvej inštancie ignoroval jeho zásadnú argumentáciu, že prospech z investície (z prostriedkov patriacich do BSM) do predmetného bytu má a aj v budúcnosti bude mať výlučne žalobkyňa a preto je potrebné na túto okolnosť pri rozhodovaní prihliadať. Svoju argumentáciu podporil i poukazom na konkrétne rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky. Súd prvej inštancie nijako nevysvetlil, prečo túto jeho argumentáciu neakceptoval, respektíve prečo ju odmietol. Hoci toto pochybenie súdu prvej inštancie namietal v odvolaní, odvolací súd túto jeho námietku ponechal bez povšimnutia a len skonštatoval stotožnenie sa so závermi odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

3. 4. V odôvodnení dovolania, ktorého prípustnosť vyvodil z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľ uviedol, že podľa jeho názoru pre rozhodnutie tejto veci je potrebné vyriešiť „prinajmenej“ dve otázky, ktoré v doterajšej rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky neboli doposiaľ

riešené, a to: 1. Aké hľadiská sa majú uplatňovať pri vyporiadaní spoločnej pohľadávky bývalých manželov z titulu investície do cudzej veci (teda bezdôvodného obohatenia), ak prospech z užívania takej veci (a teda aj z užívania jej zhodnotenia) má, a aj v budúcnosti bude mať len jeden z manželov; 2. Či je možné vyporiadať medzi bývalými manželmi pohľadávku z právneho úkonu jedného z manželov, pri ktorom je daný dôvod relatívnej neplatnosti podľa § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka (absencia súhlasu druhého manžela), ak nedošlo k dovolaniu sa relatívnej neplatnosti druhým manželom v zmysle ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dôvody uvádzané žalovaným v jeho dovolaní považuje za účelové, zavádzajúce a právne irelevantné. Podľa jej názoru súd prvej inštancie i odvolací súd náležite zistili skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospeli k správnym skutkovým zisteniam a vec posúdili vecne správne. V súvislosti s argumentáciou dovolateľa, že zo strany súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces uviedla, že z odôvodnenia dovolania nevyplývajú žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali takýto záver. Odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie i rozsudku odvolacieho súdu sú dostatočné a presvedčivé. V tomto prípade nie je daná prípustnosť dovolania ani na základe dovolateľom uplatneného ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola riešená. Z uvedených dôvodov preto navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol a priznal jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalovaný (dovolateľ) sa k vyjadreniu žalobkyne k jeho dovolaniu nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f/ CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t.j. existencia niektorej z väd uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

7. Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené

zo zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9. Z ustanovenia § 387 ods. 3 CSP vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie, a taktiež sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

10. 1. Z obsahu odvolania žalovaného voči rozsudku prvoinštančného súdu jednoznačne vyplýva, že žalovaný namieta jednak to, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil vstavané skrine a kuchynskú linku ako súčasť bytu (hlavnej veci), ale i to, že prvoinštančný súd sa náležite nevysporiadal s jeho návrhom, aby predmetná pohľadávka voči matke žalobkyne vo výške 10.026 Eur vzniknutá z titulu bezdôvodného obohatenia spočívajúceho vo vynaložení investícií (z prostriedkov patriacich do BSM) do bytu číslo X na X. poschodí vo vchode číslo XX na X. bola v celosti prikázaná žalobkyni, hoci poukázal na to, že predmetný byt do ktorého bola investícia z prostriedkov patriacich do BSM vložená užíva výlučne žalobkyňa, ktorá bude mať z neho prospech aj v budúcnosti, nakoľko ho nadobudne do vlastníctva závetným dedením po matke.

10. 2. V súvislosti s prvou vyššie uvedenou námietkou dovolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia náležitým spôsobom zdôvodnil svoj názor, prečo považuje predmetné vstavané skrine a kuchynskú linku za príslušenstvo predmetného bytu a nie za samostatné veci spôsobilé byť predmetom vyporiadania BSM. Preto možno akceptovať postup odvolacieho súdu, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že v súvislosti s touto námietkou sa plne stotožňuje s odôvodnením súdu prvej inštancie.

10. 3. V súvislosti s druhou vyššie uvedenou odvolacou námietkou žalovaného, že prvoinštančný súd sa náležite nevysporiadal s jeho návrhom, aby predmetná pohľadávka voči matke žalobkyne vo výške 10.026 Eur bola v celosti prikázaná žalobkyni je však iná situácia. Žalovaný už v rámci prvoinštančného konania zdôvodňoval, že sice ide o spoločnú pohľadávku strán sporu, ktorá je spôsobilá byť predmetom vyporiadania BSM, ale sú tu špecifické okolnosti spočívajúce v tom, že byt, do ktorého bola predmetná investícia vložená je vo vlastníctve matky žalobkyne a že tento byt užíva výlučne žalobkyňa, ktorá bude mať z neho prospech aj v budúcnosti, nakoľko ho nadobudne do vlastníctva závetným dedením po matke, a preto je túto špecifickú okolnosť potrebné zohľadniť pri spôsobe vyporiadania tejto pohľadávky tak, aby táto pohľadávka bola prikázaná výlučne žalobkyni. Súd prvej inštancie sa však v odôvodnení svojho rozhodnutia s touto jeho argumentáciou náležite nevysporiadal. Uvedenú argumentáciu žalovaný zopakoval i v odvolaní voči rozsudku súdu prvej inštancie, pričom ju podporil i poukazom na konkrétne rozhodnutia (napr. na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 11. decembra 2003 sp. zn. 22 Cdo 811/2003, resp. z 27. mája 2004 sp. zn. 22 Cdo 1054/2004). Ako už bolo uvedené, odvolací súd sa de facto v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie a teda ani on sa žiadnym konkrétnym relevantným spôsobom s uvedenou relevantnou argumentáciou žalovaného nevysporiadal a preto odôvodnenie jeho rozhodnutia v tejto časti nemožno hodnotiť inak, ako absolútne formálne a arbitrárne. Tým došlo zo strany odvolacieho súdu k zásadnému porušeniu vyššie citovaného kogentného procesnoprávneho ustanovenia (§ 387 ods. 3 CSP) a v dôsledku toho i k porušeniu procesného práva žalovaného (dovolateľa) na riadne odôvodnenie rozsudku a teda i k porušeniu jeho základného práva na spravodlivý proces vyplývajúceho z článku 46 Ústavy Slovenskej republiky, čo nesporne zakladá vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

11. 1. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že v prejednávanej spore bola daná prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, prípustnosťou dovolania uplatneného podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP sa už z hľadiska efektívnosti a hospodárnosti konania bližšie nezaoberal.

11. 2. I napriek tomu považuje dovolací súd za potrebné záverom uviesť (aplikujúc článok 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku), že dovolateľom v tomto spore prezentované rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky (napr. rozsudok z 11. decembra 2003 sp. zn. 22 Cdo 811/2003, resp. z 27. mája 2004 sp. zn. 22 Cdo 1054/2004) sice nemožno považovať za rozhodnutia dovolacieho súdu v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, no vzhľadom na skutočnosť, že ide o rozhodnutia, kde sa riešila v zásade totožná (resp. analogická) právna otázka ako v tomto spore a

vychádzali z totožnej právnej úpravy, za situácie, keď žalovaný ako strana sporu poukázal na právne závery z nich vyplývajúce, nemožno ignorovať ich (z vyššie uvedeného dôvodu vyplývajúcu) „neformálnu judikatúrne relevanciu“, čo znamená, že súd síce nie je právnym názorom v nich obsiahnutým žiadnym spôsobom viazaný, ale v odôvodnení rozhodnutia by sa mal s ním vysporiadať.

12. Z uvedených dôvodov preto dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

13. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.